

4e Advent - Dagthema:

Overweging 23 december – Diana Vernooij

Medevoorganger: Jonne Meij

“... Beamen van de levenskrachten en alles wat erbij hoort:
Mij geschiedde naar uw woord,
levensvreugde én profetische kracht: ze horen bij elkaar.
Hier vindt de hoop zijn bron ...”

Eerste lezing uit Prediker 1:2-9

Tweede lezing uit Lukas 1:26-38

Derde Lezing uit Lukas 1: 39-45

Opening

Chinees gezegde

Als ik een groene tak in mijn hart draag,
zal de zangvogel komen.

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Het volk dat in duisternis gaat
zal aanschouwen groot licht.
Die wonen in schaduw van dood,
over hen op gaat het licht.

Zij zullen lachen en juichen,
lachen en juichen,
als op de dag van de oogst.

Het volk dat in duisternis gaat
zal aanschouwen groot licht.
Die wonen in schaduw van dood,
over hen op gaat het licht.

Welkom en inleiding

Goedemorgen lieve mensen, hartelijk
welkom in onze Duif, fijn dat jullie hier weer zijn om de natte donkere dagen samen het
hoofd te bieden en wat licht en warmte bij elkaar te ontsteken.
Dat een nieuwe wereld komen zal, het thema voor onze advent, is een boodschap van hoop,
omdat het ons aanmoedigt te blijven geloven in iets dat écht de moeite waard. Vandaag is

pag. 1

Oecumenische
Basissgemeente **De Duif**

© Oecumenische basissgemeente De Duif, Amsterdam – www.deduif.net - info@deduif.net
Deze tekst is bedoeld voor persoonlijk, niet-commercieel gebruik, zoals voor studiedoeleinden.
Elke vorm van herpublicatie van (een deel van) de inhoud van deze tekst zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de maker is verboden.

het de 4e adventszondag en voor vandaag heb ik het thema Niet voor leegte zwoegen gekozen, een zinssnede uit het lied dat het koor speciaal voor deze serie heeft ingestudeerd en we de afgelopen adventszondagen steeds hebben gezongen.

Dat een nieuwe wereld komen zal
waar brood genoeg – en water stroomt voor allen. ...
Wij zullen niet voor de leegte zwoegen
geen kinderen baren voor de verschrikking.
... wij leren de oorlog af.

Waar zwoegen wij voor?

De revolutionaire boodschap van Jesaja wordt bezongen, een wereld zonder oorlog. En meer nog dan dat: “wij zullen niet voor de leegte zwoegen”. Niet voor het geld, niet voor de status, niet voor de kick, nee – niet voor lucht en leegte zullen we zwoegen. Fred heeft er voor ons boekje een lege fabriekshal bij afgebeeld. Een plek waar veel gezwoged is, hard gewerkt.

Waar zwoegen wij voor in ons leven?

Dit leek me een prachtige vraag om de advent mee af te sluiten.

Nu kiezen we als voorgangers zo'n thema al ruim van tevoren, simpelweg omdat er een flyer gemaakt moet worden. Dan kies je een thema, waar je wel mee denkt uit de voeten te kunnen en als de datum nadert moeten er teksten en liederen gekozen worden. Ik keek ik in het leesrooster en zag dat de tekst voor vandaag de Lucastekst over Maria Boodschap gaat, de engel die Maria vertelt dat ze zwanger zal worden van de verlosser. “Mij geschiede naar uw woord” zegt Maria, dat klinkt niet echt revolutionair, toch? Of is het mijn katholieke meisjesopvoeding dat mijn stekels overeind gaan staan?

Het verhaal van Maria en Elisabeth

Ik ging dat eerste hoofdstuk van het evangelie van Lucas nog maar eens goed en helemaal lezen en ik werd geraakt door het revolutionaire hoop die eruit spreekt.

Daarom verdiep ik me graag met jullie in de tekst van verhaal van Maria en Elisabeth, dat opstandingsverhaal dat zijn weerga niet kent en dat een antwoord geeft op de vraag waar we dan wel voor werken en zwoegen.

We steken de vierde kaars aan, de laatste kaars op de adventskrans in verwachting van het Kerstfeest dat de geboorte zal zijn van een wonderbaarlijk kind, een nieuwe wereld.

Jonne en ik wensen ons allen een mooie viering toe.

Gebed om kracht

God die met je tomeloze energie
ons en onze wereld hebt geschapen,

Geef ons van je kracht,
opdat wij bestand zijn tegen
ziekte en zorgen,
onrecht en kwaad,
angst en verdriet.

Geef ons kracht
om te steunen en steun te ontvangen,
om vast te houden en los te laten,
om te genieten van het leven

en ons plezier te delen.
Geef ons kracht
om te blijven geloven in onze dromen,
om telkens anders te kijken
naar de mensen om ons heen.

Geef ons kracht
om de toekomst met vertrouwen
tegemoet te treden. Amen.

Eerste lezing, uit Prediker 1:2-9

Lucht en leegte, zegt Prediker,
lucht en leegte, alles is leegte.
Welk voordeel heeft de mens van alles wat hij heeft verworven,
al zijn moeizaam gezwoeg onder de zon?
Generaties gaan en generaties komen,
maar de aarde blijft altijd bestaan.
De zon gaat op en de zon gaat onder,
en altijd snelt ze naar de plaats waar ze weer zal op gaan.
De wind waait naar het zuiden,
dan draait hij naar het noorden.
Hij draait en draait,
en al draaiend waait de wind weer terug.
Alle rivieren stromen naar zee
toch raakt de zee niet vol.
De rivieren keren om,
ze gaan weer naar de plaats vanwaar ze komen,
en beginnen weer op nieuw te stromen.
Alles is vermoeiend,
zozeer dat er geen woorden voor te vinden zijn.
De ogen van een mens kijken en vinden geen rust,
Zijn oren horen en ze blijven horen.
Wat was zal er altijd weer zijn,
wat is gedaan, zal altijd weer worden gedaan.
Er is niets nieuws onder de zon.

Lied

Huub Oosterhuis / Henri Heuvelmans

Tijd van vloek en tijd van zegen,
tijd van droogte, tijd van regen,
dag van oogsten, tijd van nood,
tijd van stenen, tijd van brood,
tijd van liefde, nacht van waken,
uur der waarheid, dag der dagen,
toekomst die gekomen is,
woord dat vol van stilte is.

Tijd van troosten, tijd van tranen,
tijd van mooi zijn, tijd van schamen,
tijd van jagen nu of nooit,
tijd van hopen dat nog ooit.
Tijd van zwijgen, zin vergeten,
nergens blijven, niemand weten.
Tijd van kruipen, angst en spijt,
zee van tijd en eenzaamheid.

Wie aan dit bestaan verloren
nieuw begin heeft afgezworen,
wie het houdt bij wat hij heeft,
sterven zal hij ongeleefd.
Tijd van leven om met velen
brood en ademtocht te delen.
Wie niet geeft om zelfbehoud,
leven vindt hij honderdvoud.

Tweede lezing: uit Lukas 1:26-38

In de zesde maand [van de zwangerschap van Elisabet] werd de engel Gabriël van Godswege gezonden naar een stad in Galilea, Nazaret, tot een maagd die verloofd was met een man die Jozef heette, uit het huis van David; de naam van de maagd was Maria. Hij trad bij haar binnen en sprak: 'Verheug u, Begenadigde, de Heer is met u!' Zij schrok van dat woord en vroeg zich af, wat die groet toch wel kon betekenen. Maar de engel zei tot haar: 'Vrees niet Maria,

want gij hebt genade gevonden bij God. Zie, gij zult zwanger worden en een zoon ter wereld brengen, die gij de naam Jezus moet geven. Hij zal groot zijn en Zoon van de Allerhoogste genoemd worden. God de Heer zal Hem de troon van zijn vader David schenken en Hij zal in eeuwigheid koning zijn over het huis van Jakob en aan zijn koningschap zal nooit een einde komen.'

Maria echter sprak tot de engel: 'Hoe zal dit geschieden, daar ik geen gemeenschap heb met een man?' Hierop gaf de engel haar ten antwoord: 'De heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen; daarom ook zal wat ter wereld wordt gebracht heilig genoemd worden, Zoon van God. Weet, dat zelfs Elisabet, uw bloedverwante, in haar ouderdom een zoon heeft ontvangen en, ofschoon zij onvruchtbaar heette, is zij nu in haar zesde maand; want voor God is niets onmogelijk.' Nu zei Maria: 'Zie de dienstmaagd des Heren; mij geschiede naar uw woord.' En de engel ging van haar heen.

Lied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Neerdalen als dauw uit de hemel,
als regen uit zware wolken zal de Gerechte.

Gij die voor mij de ruimte schiep:
aarde en hemel bij name riep,
die alles deed wat moest gedaan
opdat een mens maar zou bestaan.

Woestijn waar eens te leven was.
Uw naam verstoven als stof en as.
Geen lover, schaduwrijk, geen bron,
alsof Gij nooit met ons begon.

Keer nog uw aangezicht tot hier.
Verzacht mijn hart, wek mijn ogen weer,
dat niet wat Gij hebt aangeplant
wordt uitgeroeid door mensenhand.
Neerdalen als dauw uit de hemel,
als regen uit zware wolken zal de Gerechte.

Derde Lezing, uit Lukas 1: 39-45

Toen reisde Maria met spoed naar het bergland, naar een stad in Judea. Zij ging het huis van Zacharias binnen en groette Elisabet. Zodra Elisabet de groet van Maria hoorde, sprong het kind op in haar schoot; Elisabet werd vervuld met de heilige Geest en riep met luide stem uit: 'Gij zijt gezegend onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van uw schoot. Waaraan heb ik het te danken, dat de moeder van mijn Heer naar mij toe komt? Zie, zodra de klank van uw groet mijn oor bereikte, sprong het kind van vreugde op in mijn schoot. Zalig zij die geloofd heeft, dat tot vervulling zal komen wat haar vanwege de Heer gezegd is.'

Acclamatie

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Kind ons geboren, Zoon ons gegeven,
God onbedwingbaar, Vader voor eeuwig,
Koning van de vrede.

Overweging

Lucht en leegte, alles is slecht lucht en leegte. Generaties gaan en generaties komen, er is niets nieuws onder de zon. Die tekst van Prediker stemt niet vrolijk. Alles is vermoeiend. Wat was zal er altijd weer zijn, wat is gedaan, zal altijd weer worden gedaan. De foto op de voorkant van het boekje onderstreept Predikers neerslachtigheid. Een verlaten hal, met ruitjes die stuk zijn, motoren die ooit werkten en nu achtergelaten zijn, onbruikbaar geworden. Er is leegte: troosteloos. Waar hebben de mensen voor gezwoegd die hier werkten?

Het zijn de donkere dagen voor Kerst, en het weer is nat en koud. Ik ben vast niet de enige die gevangen raakt door zwaarte. Het is echt een tijd om je af te vragen: “Waar leef ik voor, waar werk ik voor?”

Niet geschokt

De tekst van Prediker staat in schrill contrast met het Lukasevangelie dat we lezen. Het is het eerste hoofdstuk van Lukas en het begint meteen met een engel, twee wonderen en stomme verbazing. Eerst verschijnt de engel om aan te kondigen dat de oude vrouw Elisabeth een kind zal baren, dan spoedt deze engel zich naar Maria om haar de geboorte van haar kind Jezus, die de verlosser zal zijn, te voorspellen. De engel vertelt tussen neus en lippen door dat haar veel oudere nicht Elisabeth ook zwanger was. Was het uit schrik en vertwijfeling dat Maria onmiddellijk naar deze nicht vertrekt? En nicht Elisabeth reageert wel heel bijzonder: niet is ze geschokt omdat Maria nog ongehuwd is en ze vraagt ook niet naar de vader en ze spreekt er ook geen schande van. Integendeel, ze spreekt opgetogen profetische woorden over Maria, dat zij gezegend is onder de vrouwen, en dat gezegend is de vrucht van haar schoot. Maria noemt zij de Moeder van mijn Heer, want Maria durft vol te leven naar Gods woord! En dán onderkent Maria de grootsheid van haar zwangerschap en ze jubelt het uit. Nu hebben we dat laatste stuk, haar Magnificat nog niet gelezen. Dat zullen we straks doen, bij wijze van geloofsbelijdenis om niet alleen bij breken en delen te getuigen dat wij Jezus naleven, maar in de geloofsbelijdenis juist háár getuigenis ons eigen te maken.

De hoop van de verdrukten

Niet de zachte en ingetogen moeder der smarten, maar een trotse en hartstochtelijke Maria verheft haar stem: “Mij geschiede naar uw woord”. Dat is ook bepaald niet het onderdanige antwoord dat er in de traditie van gemaakt is.

“Nu mag ik mij voortaan gelukkig prijzen, dat Hij zo grote dingen aan mij deed.” Zo ervaart ze wat haar is overkomen, haar ongehuwde zwangerschap is groots en ook zij spreekt als profetes. God zal de hoogmoed en de eigenwaan ontmaskeren, de rijken en machthebbers onttronen, en hij geeft de hongerigen overvloed. Deze Maria spreekt de hoop van de verdrukten uit – zij inspireert de vrucht in haar lijf met grootse visioenen. Haar uitbarsting is er een over gerechtigheid, een lied van hoop, met een oproepende kracht die haar zoon in zijn leven zal verwerkelijken.

Vorige week in deze viering sprak Jan Andreae krachtige woorden over hoop. Ik citeer: “Hoop is geen toekomstvoorspelling. Hoop is niet: denken dat het wel succesvol zal aflopen. Nee, het gaat om iets anders. Het gaat om een bezieling die blijft, wat er ook gebeurt. Zelfs al probeert de werkelijkheid je ervan af te brengen, blij hopen! Blijf geloven dat je zult oogsten wat je zaait. Hoe dan ook. Dat je zult wonen in het huis dat je hebt gebouwd. Kortom dat dingen voltooid zullen worden. Zelfs al zie je het niet gebeuren.” einde citaat.

Deze uitleg van hoop raakte me – want meestal denk je bij hoop aan je verwachtingen. Je hoopt op een bepaalde uitkomst. Je hoopt op vrede en je bent teleurgesteld als de vrede niet komt. Je hoopt op liefde en bent gewond als er geen liefde naar je toekomt. Maar de echte hoop, de hoop als deugd van je hart, en dus iets waarin wij ons kunnen oefenen, is een innerlijke kwaliteit. De echte hoop zoekt geen bevestiging in de toekomst. Het omgekeerde is waar – juist omdat wij de hoop niet opgeven blijft er een vlammetje branden. En omdat het vlammetje blijft branden zal op het juiste moment, het moment dat het kán, het vuur ontketend kunnen worden.

Machtigen van de troon gestoten...

Elisabeth steekt het vuur bij Maria aan. En de boodschap die Maria uitspreekt in haar Magnificat is die van hoop op een rechtvaardige wereld.

Maria gaat staan – juist op het moment dat ze een verschoppeling zou kunnen worden, juist dán gaat ze staan en ze gelooft in een God die er voor de verschoppelingen is. Machtigen worden van de troon gestoten en armen en kleinen – zoals zij – maakt hij groot.

En wij? Zijn ons niet allemaal grote dingen gebeurd? Of we dat nu als geschenk of als noodlot ervoeren. En is ons noodlot eigenlijk niet altijd óók een geschenk? Als het noodlot ons overkomt, zijn wij dan in staat om de grootsheid ervan te zien? Kunnen wij dan beseffen hoe groots ons leven is?

Van de week ontmoette ik een oude vriend van mijn broer. Het was een jaar na mijn broers sterven. Samen constateerden we dat er voor mijn broer, tijdens en juist dóór zijn stervensproces, nog een nieuwe wereld opening van loyaliteit, vriendschap en familiezin, een rijkdom die hij nog niet eerder in zijn leven had ervaren.

Ja, er gebeuren ons grote dingen. En het is zo dat als je ja zegt tegen de vreugde van het leven – je óók de tegenslag en het verdriet zult ervaren: in je eigen leven, bij dat van je geliefden, in de wereld. De confrontatie met pijn en verlies, het contact maken ermee kan je óók de grootsheid van het leven laten zien.

De vreugde voelen ís het verdriet erkennen.

Het verdriet aanvaarden ís je openen voor de vreugde.

Beamen van de levenskrachten

Bernie Glassman, de pas overleden stichter van de Zenpeacemakersbeweging waar ik me mee verbonden heb, zegt: “Als we echt luisteren, als we écht aandacht hebben voor de geluiden van vreugde en lijden in het universum, dan is er geen scheiding meer en wórdén we die geluiden. Want we zijn niet afgescheiden van hen die lijden. Wij zijn hen en zij zijn ons. Het is ons lijden en het is onze vreugde. Als we niet luisteren is het niet zo dat we ons van anderen afsluiten, maar we sluiten ons van onszelf af.”

Beamen van de levenskrachten en alles wat erbij hoort: Mij geschiedde naar uw woord, levensvreugde én profetische kracht: ze horen bij elkaar. Hier vindt de hoop zijn bron.

Niet voor leegte zwoegen, betekent dat je de leegte weigert, dat je het zwoegen weigert.

Je hebt hoop – ongeacht hoe het zal aflopen. Ga voor de ruimte en de rust in je hart. Als er ruimte is in je hart en geloof in het goede, zal er geen wanhoop zijn, geen zwoegen, geen leegte. De leegte is níet ons perspectief – maar de hoop: want als je een groene tak in je hart draagt, zal de zangvogel komen.

Moge het zo zijn.

Pianomuziek

Geloofsbelijdenis Magnificat uit Lukas 1:46-56

Bij het Magnificat

Laten we het Magnificat bidden, dat vurige visioen van hoop dat Maria dat haar op het moment van vertwijfeling invalt. Laten we de God belijden die zij beleed.

Ik zing van ganser harte voor de Heer,
ben opgetogen om mijn God en Redder.
Want Hij had oog voor mij, zijn dienaar [dienaar],
maar wie ben ik dat Hij mij heeft gevraagd.
Nu mag ik mij voortaan gelukkig prijzen,
dat Hij zo grote dingen aan mij deed.
En alle eeuwen stemmen met mij in,
de Heer is machtig en zijn naam is heilig.
Iedere tijd opnieuw gaat zijn genade naar allen
die eerbiedig met Hem leven.
Genade is zijn kracht, maar alle hoogmoed,
al onze eigenwaan ontmaskert Hij.
Alle machthebbers stoot Hij van hun tronen,
arme en kleine mensen maakt Hij groot.
Wie honger hebben geeft Hij overvloed
de rijken stuurt Hij heen met lege handen.
Altijd is Hij zijn woord nog trouw gebleven,
altijd bezorgd om Israëli zijn dienstknecht.
Zo had Hij het beloofd aan onze Vaders,
aan Abraham en aan zijn volk voorgoed.
Eer aan de Vader, aan de Zoon en aan de Geest,
nu en altijd, door al de eeuwen.
Amen!

Intenties die werden opgeschreven

Tafelgebed

Rond deze tafel zijn wij verzameld
om te gedenken wat Jezus ons leerde:
Brood en wijn te zijn voor elkaar.

Hij gaf het voorbeeld
toen hij voor het laatst samen met vrienden
brood brak en deelde
wijn schonk en rondgaf
zeggend dat hij het was
die werd gegeten en gedronken.

Zijn voorbeeld willen wij volgen
met het brood als teken van leven
met de wijn als teken van zijn.
Nu, hier, samen.

Nodiging

Brood en wijn zijn voor elkaar, ons leven delen, elkaar te voeden – dat is wat ons gevraagd is om te doen.

Dat christelijk visioen dat er meer dan genoeg is voor iedereen als wij breken en delen – dát is het hart van onze viering. Dus laten we ons leven, onze liefde, ons geld en onze aandacht delen met elkaar en dát doen wat gemeenschappen al eeuwen doen: elkaar ondersteunen, bemoedigen en inspireren.

Laten we de hoop op een nieuwe wereld levend houden, hoe die wereld er dan ook uit gaat zien. Laten we de vlam brandend houden, die hoop op een rechtvaardige, op een lieve wereld.

En komt naar voren en deel brood en wijn met elkaar, want iedereen is genodigd, en niemand is uitgezonderd. Kom en deel je leven met ons allen.

Breken en delen van brood en wijn

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Dat een nieuwe wereld komen zal
waar brood genoeg –
en water stroomt voor allen.

Daar bouwen wij veilige buurten
wonen dooreen in wijken van vrede
in schaduw van bomen.

Geen kinderen zullen daar sterven
oude mensen maken hun dagen vol
en jonge mensen zullen daar pas op hun honderdste sterven.

Wij zullen niet voor de leegte zwoegen
geen kinderen baren voor de verschrikking.
De wolf en het lam zullen weiden tezamen:
wij leren de oorlog af.

Dat een nieuwe wereld komen zal
waar brood genoeg –
en water stroomt voor allen.

Voorbeden

Laat ons bidden,
voor onszelf en alle mensen die niet durven kijken naar de ellende in de wereld,
voor ons die liever de ogen sluiten dan niet te weten wat te kunnen doen,
voor ons die pijn lijden aan de pijn van anderen,
dat ons hart verzacht, dat we hoop houden op een nieuwe wereld,
en we liefde kunnen geven, altijd opnieuw.

Laat ons bidden
dat de liefde in ons leven ons hart zal doen ontwaken
en we aandacht hebben voor wie om ons heen zijn.

Laat ons bidden
dat ons hart overstroomt van liefde voor de mensen om ons heen
en dat we net zoveel liefde voelen voor wie verder weg staan,
of voor de mensen die we niet kennen
of die we liever niet willen kennen.

Laat ons bidden voor mensen die in tergende onzekerheid leven,
voor mensen die onderweg zijn, op de vlucht,
mensen die in een kamp overleven en wachten op nieuwe perspectieven,
laat ons hart vol mededogen zijn,
zodat wij naast hen kunnen staan.

Laat ons bidden voor de mensen die daders zijn van geweld,
die andere mensen kwaad hebben aangedaan,
mensen die zichzelf niet onder ogen kunnen komen.
Dat zij de levende God zullen ontmoeten
die hen stopt, hun hart laat smelten en hen vergiffenis schenkt.

Laat ons bidden dat wij de moed hebben
om niet te weten wat we moeten doen en toch op weg gaan,
met de intentie dat iedere stap die we zetten getuigen zal
van onbegrensde liefdevolle vriendelijkheid.

Onze Vader

uit het Nieuw Zeelands Liedboek

Eeuwige Geest, Schepper van de aarde,
drager van pijn, gever van leven,
bron van alles wat is en zal zijn,
Vader en Moeder van ons allen,
liefhebbende God, in wie de hemel is,
laat de heiliging van uw naam weerklinken door het heelal.

Laat de weg van uw gerechtigheid worden begaan
door de volkeren van deze wereld,
laat uw hemelse wil worden gedaan door al wat geschapen is,
laat uw rijk van vrede en vrijheid onze hoop ondersteunen
en moge het komen, uw rijk, hier en nu op aarde.

Voed ons met het brood dat we vandaag nodig hebben,
vergeef ons als we elkaar verwonden,
sterk ons in de tijd van verleiding en verzoeking,
bewaars ons voor beproevingen die niet te verdragen zijn.
bevrijd ons uit de greep van alles wat kwaad is,
Want U regeert in de glorie van uw kracht die liefde is,
nu en altijd.
Amen.

Slotlied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Nooit hoorden wij
andere stemmen dan de onze.
Nooit waren er handen die doen
wat handen niet kunnen,
nooit andere
goddelozer mensen dan wij.

Maar er was daglicht,
alle dagen, wat ook gebeurde,
alsof wij liepen
over een onzichtbaar weefsel
boven de afgrond gespannen,
dat niet scheurde.

Nooit werd iemand
weg getild uit de tijd.
Maar soms even
wordt lijden opgeschort
of dragen mensen het samen.
Zo zouden wij moeten leven.

Zegenbede

Moge de Krachtige en Tedere bij ons zijn
vandaag en alle dagen van ons verdere leven.
Moge zij onze ogen en onze armen openen
opdat wij onverschrokken en met gelijkmoedig hart
ons leven leiden vanuit de hoop op een nieuwe wereld.

Moge de weg ons tegemoet komen,
de wind in onze rug zijn
en de zon op ons gezicht schijnen.
Moge ons diepste wezen,
God in ons leven,
ons daarbij altijd zeer nabij zijn.
Amen

